

ДАНИЦА ОТАШЕВИЋ

Градска библиотека
„Владислав Петковић Дис“, Чачак

ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА "ВЛАДИСЛАВ ПЕТКОВИЋ ДИС" У 2006. ГОДИНИ

Закон о библиотечкој делатности дефинисао је библиотеке као установе које прикупљају, обрађују, чувају и дају на коришћење: књиге, часописе и новине, списе, музичка дела, репродукције уметничких слика и цртежа, картографске публикације, планове насеља, фото документа, репрографску грађу, плакате, огласе, фото документа, видео и филмске записе и друга дела која се умножавају штампањем, рукописе и мемоарску грађу. О прикупљеној и стручно обрађеној грађи библиотеке дају информације корисницима и публикују грађу од изузетног значаја за завичајну баштину. Древни народи много векова пре нове ере библиотеке су назвали "клиникама за душу". Библиотеке су и данас исто то, али и савремени информациони центри и везе са изворима знања у целом свету. Делатност ових најстаријих установа културе је вишеслојна и од изузетног значаја за културни развој сваког народа, али и локалне средине.

Библиотека је обавезна, према међународном стандарду UAP (Универзална доступност публикацијама), да учини доступном корисницима сваку књигу и информацију, да поштује међународне библиотечке стандарде у области и класификацији публикација (Унимарк формат, UDK, ISBN, ISSN, UBC и др.), примењује и развија позитивне законе у култури наше земље. Библиотеке у савременом свету добијају све значајнију улогу, осим књига корисницима нуде и друге информације и користе све савремене технологије да би унапредиле своје услуге.

Библиотеке су сложен организам и њихова улога остварује се кроз: библиотечку делатност, културно-просветни рад, издаваштво, сарадњу са другим установама у земљи и иностранству, чување завичајне грађе и др. На

свим пољима делатности, упркос неодговарајућим просторним условима за рад, Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“ у Чачку постигла је велики успех и поставила високе стандарде. Као што је отворена за све кориснике, без обзира на степен образовања и старосну доб, Библиотека је показала да је отворена и за нове идеје, видове унапређења знања, стваралаштва и сарадње. Бришући културне границе, Библиотека чачанску и српску културу чини делом целокупног наслеђа човечанства. Отворена према знању и корисницима, Градска библиотека иде у сусрет савременим токовима струке и сврстава се у сам врх српског библиотекарства.

Финансирање Библиотеке

Укупни приход Градске библиотеке „Владислав Петковић Дис“ у 2006. години био је 19.008,415 динара. Скупштина општине Чачак, као оснивач, финансирала је личне дохотке, материјалне трошкове, основну делатност и манифестацију „Дисово пролеће“ са 17.612.834,30 динара, Министарство културе Републике Србије помогло је остваривање матичних функција са 300.000, а организовање песничке манифестације 43. „Дисово пролеће“ са 200.000 динара. Библиотека је од чланарине, продаје књига и давања других услуга остварила сопствени приход од 690.990 динара. У општинском буџету било је планирано да се три милиона динара уложи за израду пројектне документације за зграду Библиотеке, али ова средства нису реализована. Годину дана раније (у 2005) укупни приход Библиотеке био је 17.049.000 динара.

Просјор

Иако је Библиотека најстарија установа културе у Чачку и околини, чији корени сежу до 1848. године и прва установа која је основана после Другог светског рата, већ почетком фебруара 1946, до сада није добила сигуран и трајан кров над главом. Чачанска Библиотека данас ради у две физички одвојене зграде у само 669 метара квадратних простора који је недовољан и ненаменски за разгранату и садржајну библиотечку делатност, културно-просветни и издавачки рад. Библиотека у свом власништву има зграду од 180 метара квадратних у Господар Јовановој 6 (некада била кућа за становање) у којој су смешени Завичајно одељење, Одељење периодике са читаоницом, Матична служба и управа. Позајмна одељења Библиотеке смештена су у приземљу Дома културе, али су необједињена и у њих се улази на четири различита улаза. У свом власништву Библиотека нема просторије за организовање књижевних вечери и изложби, а за депо периодике користи једну просторију у Међуопштинском историјском архиву. Велики

број књига на српском и страним језицима блокиран је у ормарима и недоступан корисницима. У три читаонице једва може удобно да се смести по двадесетак корисника, што је непримерено за средину са два факултета, неколико виших, шест средњих и десетак основних школа. О немогућности проветравања просторија, буци која допире из кафића, изливању воде из тоалета на спрату, излишно је говорити – то је све подстанарски усуд.

Да ли ће Библиотека добити вишедеценијску битку да локалну самоуправу убеди да реши проблем звани „кров за књигу“, знаће се убрзо. Скупштина општине је простор за Библиотеку прогласила стратешким интересом, а реално решење је куповина зграде Војске Србије површине око 2.200 метара квадратних са плацем од око 14 ари. Детаљном реконструкцијом и привођењем намени, Чачак би за годину-две имао оно о чему сањају генерације – зграду библиотеке примерену 21. веку.

Одељења Библиотеке на терену (Мрчајевци, Заблаће, Прељина, Пријевор) смештени су у сеоским домовима културе. Огранак у Мрчајевцима ради два дана у недељи, а остала три огранка по један дан. Упркос настојању Библиотеке да „свој“ простор уреди и снабде огранке актуелним књигама за децу и одрасле, рад на терену не одвија се без проблема и не наилази увек на разумевање средине и појединаца.

Поуњавање фонда

Своје фондове Библиотека је у 2006. години обогатила са 7.235 књига и 437 сликовница за децу. Куповином је набављено 3.568 књига, поклоном 2.936, Министарство културе за Библиотеку је откупило 718 публикација, а разменом са библиотекама добијено је 13 књига. Укупан број поклоњених књига је 3.667. Вредност набављених књига је 2.670.988,72 динара. За куповину књига Библиотека је утрошила 1.534.752 динара, а вредност поклона је 1.178.173,96 динара. За дневну штампу и часописе издвојено је додатих 151.915 динара. Организовањем пролећног сајма књига Библиотека је од издавача-учесника сајма добила књига у вредности од 100.000 и оне су књижене као поклон. За куповину књига Библиотека је уложила око 169.000 динара сопствених прихода.

Набављене књиге распоређене су по одељењима, зависно од области и потреба корисника. У позајмно Одељење за одрасле читаоце одређено је 4.375 књига, у Научно 768, Завичајно 679, у Дечје одељење 732, у одељење у Мрчајевцима 187, Заблаће 206, у Прељину 141 и покретно (Пријевор) 156 књига. Купљене су четири старе и ретке књиге. Сликонице су набављене за Дечје одељење (200) и огранке на селу (237).

Чачанска Библиотека, према стандарду који се одређује на основу броја становника Општине и фонда књига, треба сваке године да обнови свој

фонд са 7.500 књига. Прошле године, захваљујући средствима општинског буџета од 1.500.000 динара и другим изворима, Библиотека се приближила овој магичној цифри, после више од деценије и по. Обнова књига у време инфлације и ратова била је слаба, па је око 32000 књига ревизијом 2003. године расходовано. У поређењу са 2005. лане је набављено 806 књига више. Разумевањем оснивача и издвајањем већих средстава за набавку књига, фонд Библиотеке је последњих година знатно побољшан и обновљен.

Најбољи начин за попуњавање књижног фонда је куповина, јер се том приликом одабирају књиге према потребама корисника и прати актуелна издавачка продукција. Поштујући тај принцип и потребе студената Више пословне школе у Чачку, Библиотека је, на пример, набавила више наслова из области менаџмента, финансија, организације предузећа и др.

У 2006. години редовном годишњом ревизијом расходовано је по више основа (неактуелност, дотрајалост и др.) 3.990 јединица библиотечке грађе чија је ревалоризована вредност 34.060 динара. Из фонда позајмног Одељења за одрасле излучено је 1.562 публикације, Дејег 2.316 и покретног 112 јединица библиотечке грађе.

Обрада библиотечке грађе

У Одељењу за стручну обраду књига у 2006. години уведено је и стручно обрађено 7.235 публикација. Укупан број МФН-записа у БИБЛИО-бази на крају године је 62.735. У 2006. у базу је унето нових 2.568 записа. Број штампаних каталожских листића је 12.761, од чега ауторских 6.193, стручних 4.678, предметних 1.205 и насловних 685.

У сопственој књиговезници прошле године прекоричено је и повезано 439 књига и враћено у фонд на коришћење. Укоричено је и 30 комплета новина за трајно чување (*Полишка, НИН, Сјорш, Чачански глас, Чачанске новине, Таковске новине*).

Коришћење библиотечке грађе

Библиотека је у 2006. години уписала 3.741 корисника. Смањен је број уписаних предшколаца и основаца, док је позајмно Одељење за одрасле уписало 2.501 читаоца, тј. 149 корисника више. Библиотека је уписала бесплатно 133 предшколца (прошле године 530), 949 основаца су чланови Библиотеке, као и 777 средњошколаца и 589 студената. Међу члановима је и 757 службеника, 200 радника и 336 у категорији „остали“. Годишња чланарина за љаке и кориснике на терену је 200 динара, а за читаоце старије од 15 година 400 динара.

Радници Библиотеке услужили су прошле године 57.566 корисника и издали на коришћење 88.786 књига. У Одељењу за одрасле читаоце издато је 57.538 публикација, Дечјем 16.252, Научном 10.052, Мрчајевцима 1.342, Прељини 1.256, Пријевору 1.123, Завичајном 777, Заблаћу 446 публикација. Према статистици у 2006. издато је на коришћење око 10.000 књига више него годину дана раније.

Међубиблиотечким потраживањима за кориснике позајмљено је 28 публикација и 19 фотокопија књига које се не издају из фондова Народне библиотеке, Матице српске, Библиотеке Патријаршије СПЦ и Народне библиотеке у Прокупљу.

У читаоници за дневну штампу услужено је за годину дана 4.323 лица која су користила 12.838 примерака дневне и недељне штампе. Истовремено је коришћено 272 наслова часописа и услужено 106 корисника. У Библиотеци је укупно услужено књигама, новинама и часописима 61.995 корисника. Услуге Интернет клуба користило је 5.640 лица, што значи да су радници Библиотеке у 2006. години услужили 67.635 грађана и издали на коришћење више од 101.000 књига, часописа и новина. Истовремено, књижевне програме, промоције и друге културне активности Библиотеке пратило је више од 10.000 посетилаца.

Број прочитаних књига по становнику је 0,75, тј. мање од једне прочитане књиге по глави становника општине. Процент обухваћености становништва чланством у Библиотеци је 3,12 одсто, док је обрт књижног фонда 1,31 одсто. Број прочитаних књига по кориснику је 24.

43. „Дисово пролеће“

Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“ организатор је песничке манифестације „Дисово пролеће“ која се у Чачку и Дисовом родном селу Заблаћу организује од 1964. године. Одлуком Скупштине општине Чачак од 7. јуна 2006. године, „Дисово пролеће“ је проглашено за манифестацију у области културе од значаја за општину Чачак. У песничкој манифестацији посвећеној Владиславу Петковићу Дису локална самоуправа је препознала изузетне културне вредности не само за Чачак, већ и за културу Србије. За 44 године постојања, „Дисово пролеће“ добило је озбиљне, профилисане и богате садржаје и постало једна од најзначајнијих манифестација које афирмишу савремену српску поезију, стваралаштво младих, истраживачки рад и завичајну културу.

Главна награда „Дисовог пролећа“ носи назив *Владислав Петковић Дис* или – *Дисова награда*. Од 1964. до 1999. године награда на „Дисовом пролећу“ звала се *Плакета са Дисовим ликом*, да би 1999. била преименована у *Дисову награду* која се састоји од плакете и новчаног износа (први ла-

уреат *Дисове награде* био је Бранислав Брана Петровић). Плакету добитнику додељује Градска библиотека, а донатор новчаног дела је Скупштина општине Чачак. Одлуку о добитнику *Дисове награде* доноси петочлани жири кога именује Одбор Дисовог пролећа. Одлука се традиционално саопштава почетком марта, непосредно пред почетак „Дисовог пролећа“ које сваке године почиње у Чачку 10. марта, на дан рођења песника Диса. Награда се лауреату додељује на завршним свечаностима које се крајем маја организују у Дисовом завичају. Лауреат *Дисове награде* за 2006. годину био је песник из Београда Слободан Зубановић коме је Библиотека штампала збирку песама *Дорћолски дисконџ*, приредила изложбу са каталогом *Пуш међу пушевицама* и посветила завршне свечаности 43. „Дисовог пролећа“.

На конкурс за рукопис за прву песничку збирку приспело је 64 рада, а жири у саставу Драган Бошковић, Драган Јовановић Данилов и Дејан Алексић најбољом збирком прогласили су рукопис *Клајно се боји леиџења* песника из Београда Драгана Радованчевића. Радованчевићу је 24. маја у Чачку, пред Дисовим спомеником, уручена награда *Млади Дис*, а у новембру је у едицији *Токови* штампана књига. Конкурс за прву пеничку збирку саставни је део „Дисовог пролећа“ од 1979, а 2003. године установљена је плакета *Млади Дис* за ствараоце до 31 године старости.

У оквиру Дисових свечаности додељује се и награда за есеј, намењена младим књижевним критичарима, студентима и ђацима који истражују живот и дело Владислава Петковића Диса. Прву награду за есеј прошле године добио је Милан Алексић, постдипломац Филолошког факултета у Београду, другу Соња Чабрић из Београда, а трећу Бранимир Антић, студент из Деспотовца и Дејан Васић, ученик Осме београдске гимназије.

Дисове свечаности такође прати конкурс за литерарне радове ученика основних и средњих школа Моравичког округа који промоцију радова и награде добијају у Заблаћу, родном Дисовом месту.

За реализацију програма и награде за 43. „Дисово пролеће“ издвојено је 1.256.568 динара. Средства је обезбедила Скупштина општине Чачак која је покровитељ манифестације, а Министарство културе помогло је са 200.000 динара.

Културно-просветна делатност

Градска библиотека "Владислав Петковић Дис" у 2006. години организовала је око 60 разних програма за децу и одрасле: 6 промоција, 5 књижевних вечери, 15 разних изложби, 8 других врста програма, 20 програма за децу, 1 научни скуп, Сајам књига, трибину „Мултикултурализам, нација и држава“, вече беседништва (победници на 12. такмичењу беседништва на Правном факултету у Београду), YU-госк концерт (*Одбрана и последњи дани*). Промовисане су

књиге: *Оно време кружока* (Ранко Симовић), *Библиографија часописа Градац*: 1/151 (Мила Јовашевић и Марија Орбовић), *Историја једног осећања* (сабрane песме Данице Марковић) коју су приредили Миливој Ненин и Зорица Хаџић, *Клајно се боји леишења*, добитника награде *Млади Дис*, Драгана Радованчевића (Београд), *Монографија Морава* (Завод за издавање уџбеника и наставна средства) и књига *Раскол у еџеру* Драгослава Симића.

Књижевне вечери биле су посвећене Владиславу Петковићу Дису (*Сни без ноћи и ноћи без снова* и *У сну своме нисам знао за буђења моћ*), лауреату *Дисове награде*, песнику Слободану Зубановићу, Светом Владики Николају Велимировићу (*Завештање за вечност*), Данима европске баштине (*Трејери само о, јасико* и *Вишњицица род родила*). За младе суграђане организован је рок-концерт на коме су наступили Петар Јањатовић, Влада Јанковић Џет и музички састав *Doce Vita*, као и књижевно-музички програм у Градском парку под називом *Ја имам наде за овај ђрад*. У оквиру Културног лета, Библиотека је организовала приказивање дуо-драме *Трн у оку Силвије Плаић* у извођењу Раде Ђуричин и Вјере Мујовић, драмских уметника из Београда.

На дводневном научном скупу о Даници Марковић који је Библиотека организовала заједно са Институтом за уметност и књижевност у Београду, учествовали су: Марко Недић, Гојко Тешић, Миливој Ненин, Зорица Хаџић, Горана Радичевић, Бојана Стојановић-Пантовић, Александар Јерков, Биљана Дојчиновић-Нешић, Славица Гароња, Бојан Јовић, Даница Андрејевић, Бранка Радовановић, Станислава Вујиновић, Небојша Лазић, Светлана Шеатовић, Тијана Обрадовић, Слободанка Пековић, Марија Орбовић и Милица Баковић.

Шест деџјих писаца боравило је током године у више од 13 чачанских школа и сусрело се са најмлађим читаоцима. Гостовали су: Мирко Марковић, Слободан Станишић, Милоје Радовић, Јасминка Петровић, Добрица Ерић и Дејан Алексић. Најбољи читаоци Дечјег одељења награђени су на крају године дипломама „Најчиталац“ и књигама.

У програмима 43. „Дисовог пролећа“ и на другим књижевним вечерима, учествовали су: Андрија Б. К. Стојковић, Ранко Симовић, Драган Шушић, проф. др Јован Пејчић, Бранко Кукић, Васа Павковић, Драган Хамовић, Саша Радојчић, Мирослав Максимовић, Владан Матијевић, Драган Бошковић, Драган Јовановић Данилов, Дејан Алексић, Александар Јерков, Светлана Шеатовић Димитријевић, др Војислав Станимировић, др Владимир Вулетић, Петар Јањатовић, Влада Јанковић Џет, Кајоко Јамасаки, Милутин Јевђенијевић, Радмила Лазић, Слободан Зубановић, Драгослав Симић, Тања Поповић, Ана Ранђић, Ђорђе Малавразић, Јелена Ковачевић, Драган Радованчевић, Дивна Вуксановић, Ђорђе Вукадиновић, др Предраг Марковић, Предраг Шарчевић, др Андрија Веселиновић, др Стеван Станковић, Драгомир Брајковић, Владимир Димитријевић, Милета Аћимов Ивков, Радован М. Маринковић, Ника Никола Стојић, Дара Радојевић и др., драм-

ски уметници Небојша Дугалић, Мирко Бабић, гитариста Гвозден Станковић, етно-певачка група *Јованчица*, КУД *Танаско Рајић*, оркестар *Свилен конац*, ученице соло певања ОШ „Војислав Вучковић“ у Чачку Тамара и Јелена Радичевић, фрулаши Обрен Радичевић, Слободан Вукићевић и Момир Пешаковић и гуслар Милић Шапоњић.

Своје програме Библиотека је представила у Београду (Библиотека града Београда, Студентски културни центар) и Народној библиотеци „Стефан Првовенчани“ у Краљеву.

Изложбе

Значајно поље културно-просветне делатности Библиотеке чине изложбе. Осим изложби књига и докумената које прате важне годишњице личности из књижевног, завичајног и народног стваралаштва, Библиотека је организатор или суорганизатор и ликовних изложби. За неке од изложби штампају се и каталози. У 2006. години Библиотека је организовала 15 различитих изложби.

Библиотека је почетком фебруара традиционално приредила изложбу „Штампана реч“, посвећену чачанском штампарству и издаваштву у 2005. години. Изложба која повезује ауторе, издаваче, штампаре, библиотеку и читаоце омогућава јавности да сагледа шта је све објављено у Чачку, али и да Завичајно одељење попуни фонд штампаним библиотечким материјалом. На овај начин Библиотека обогати своје фондове са неколико стотина примерака разне библиотечке грађе. С намером да унапреди ликовно-графичку опрему публикација, Библиотека је установила награду *Исаило А. Пејровић*, према имену првог чачанског штампара. Награђени су: за дизајн Зборника Народног музеја Светлана Џида, а за ликовно-графичку опрему Меморијала Надежде Петровић, Драган Пешпић из Краљева. Награда *Даница Марковић* за издавачки подухват године, није додељена: жири је проценио да у 2005. години у Чачку није штампана књига која се посебно издваја и заслужује награду. Аутор изложбе о штампарству је Марија Орбовић, библиотекар саветник.

Изложбу књига и докумената о стваралаштву Слободана Зубановића, добитника *Дисове награде* за 2006. годину, приредила је библиотекар Биљана Мијаиловић. Изложбу под називом *Пути међу њушевима* пратио је и штампани каталог који је са селективном био-библиографијом такође приредила Биљана Мијаиловић.

Представљајући дрво у српској поезији, Оливера Недељковић приредила је занимљиву изложбу *Лист лисћу* са каталогом. Изложба је отворена у оквиру манифестације „Дани европске баштине“. Заједничка тема за бројне учеснике ове манифестације у Србији била је Дрво.

Поводом обележавања неколико годишњица везаних за име и дело Владике Николаја Велимировића – 125. година од рођења, 50. година од упокојења и 15. година од преноса моштију у манастир Лелић – мр Маријана Матовић, библиотекар саветник, и Мирко Дрманац, библиотекар, припремили су изложбу под називом *Завештање за вечност* (Свети Владика Николај у духовној историји Срба). На исту тему организована је и духовна академија.

У сарадњи са Музејом Николе Тесле у Београду и Народним музејом у Чачку, Градска библиотека отворила је 25. децембра 2006. године изложбу *Књиге из Теслине личне библиотеке*, аутора Весне Радојев. Изложба је отворена поводом 150-годишњице рођења славног научника.

Градска библиотека већ три године заредом организује „Дане европске баштине“ у Чачку. Овогодишњу манифестацију пратила је изложба „Ја, дрво“, аутора Божидара Плазинећа којом је представљено дрво у народном и уметничком стваралаштву.

Велику медијску пажњу и међународни значај добила је изложба *Ошворена књига Балкана – саградимо библиотеку*, коју су организовали Центар за визуелне комуникације „Круг“, Дом културе и Градска библиотека. Аутор пројекта је Божидар Плазинећ, академски сликар из Чачка. Представљајући књигу као вековну инспирацију уметника, Плазинећ је окупио ауторе из осам балканских земаља и изложио неколико стотина дела. Ова изложба ушла је у избор 10 најбољих поставки у 2006. години по оцени НИН-ових критичара. Изложба *Ошворена књига Балкана*, под покровитељством српског амбасадора у БиХ Грујице Спасовића, преузета је и приказана у Сарајеву, где је штампан и каталог.

Ликовна изложба *Пролећни анале* део је Дисових свечаности, а организатор је Дом културе у сарадњи са Библиотеком. Ове године организовано је Десето, јубиларно *Анале*. Селектор изложбе био је Божидар Плазинећ. Плакету *Анала* добио је Звонимир Сантрач, а награда Библиотеке припала је Петру Лолићу, сликару из Вршца.

Библиотека је у 2006. години организовала и више пригодних изложби књига, обележавајући јубилеје значајних личности: војводе Степе Степановића, Јована Стерије Поповића, Стевана Стојановића Мокрањца (аутор Биљана Мијаиловић). Изложба „Раскол у етеру“, посвећена мајору Николи А. Косићу, пратила је промоцију књиге Драгослава Симића о Косићевом радио програму у Америци. Изложбу фотографија, докумената и факсимила из богатог живота мајора Косића приредили су Даница Оташевић и Бошко Обрадовић.

У позајмном Одељењу за одрасле читаоце и Дечјем одељењу током године приређено је више изложби нових књига и издања.

Издавачка делатност

Библиотека има тридесетогодишњу традицију издавачке делатности и до сада је издала око 150 наслова књига, часописа и каталога. Временом су се формирале значајне едиције: *Књига гостиа*, едиција *Токови* за прву књигу, *Завичајна библиографија* и *Завичајна библиотека Врела*. Прошле године Библиотека је објавила 32. књигу у едицији *Књига гостиа* намењену добитнику Дисове награде, а реч је о збирци поезије Слободана Зубановића *Дорћолски дискови* (књига има 90 страна, а тираж је 500).

У едицији *Завичајна библиографија*, Библиотека је објавила 12. књигу посвећену професору Београдског универзитета Андрији Стојковићу. Аутор био-библиографије *Андрија Б. К. Стојковић* је Добрило Аранитовић, библиотекар и библиограф из Шапца. Књига има 268 страница и штампана је у тиражу од 250 примерака.

Завичајна библиотека *Врела* обogaћена је књигом *Како су лећеле камилавке*, Синише Пауновића. Ова библиотека намењена је публиковању заоставштине значајних завичајних стваралаца, па су *Камилавке* 7. књига у едицији. Рукопис Синише Пауновића објављен је у сарадњи са породицом Пауновић на 262 стране у тиражу од 400 примерака.

Библиотека је као суиздавач штампала са „Народном књигом“ из Београда сабране песме Данице Марковић *Историја једног осећања* чији су приређивачи др Миливој Ненин и Зорица Хаџић. Књига је обима 294 стране, а штампана је у тиражу од 500 примерака.

Награђени рукопис на 43. „Дисовом пролећу“ *Клајно се боји лећења*, аутора Драгана Радованчевића, објављен је као 25. књига у едицији *Токови*. Књига је штампана у тиражу од 300 примерака, обима 70 страна.

Добитнику *Дисове награде* за 2006. годину Слободану Зубановићу посвећен је и каталог *Пућ међу џушевица*, аутора Биљане Мијаиловић. Каталог са селективном био-библиографијом штампан је на 30 страна, у тиражу од 200 примерака.

Библиотека је објавила и 12. свеску часописа *Глас библиотеке* чији је обим 158 страна, а тираж 300. Часопис је намењен унапређењу библиотечке делатности и испуњава све критеријуме једног стручног, научног часописа (сажетак, кључна реч, резиме на енглеском језику, УДК група). Библиотека је издавач и часописа *Дисово пролеће*, број 37, чији је обим 48 страна, а тираж 600. Часопис је посвећен Дисовим свечаностима, односно лауреату *Дисове награде*, завичајним и младим ствараоцима.

Сва издања Градске библиотеке у електронском облику налазе се на веб сајту установе.

Завичајно одељење

Завичајно одељење Градске библиотеке услужило је у 2006. години 634 корисника, којима је на коришћење издато 1.047 публикација.

У Завичајном одељењу инвентарисано је укупно 1.197 монографских публикација (586 из завичајног фонда и 611 из легата Јована Давидовића), 383 годишта серијских публикација (36 годишта завичајне периодике и 347 годишта серијских публикација из легата Јована Давидовића). Инвентарисано је и 799 фотографија, 135 позивница, 16 рукописа као и 1.264 исечка из периодике. За алфабетски и предметни каталог електронски су обрађене укупно 1.602 библиотечке јединице (923 монографске, за које је штампан листић за алфабетски лисни каталог и 799 фотографија, међу којима је 487 снимака Чачка и околине). Систематизовано је и потписано 1.244 снимка у дигиталном облику, а тематски су разврстани каталози изложби, новински исечци као и фотографије из легата Јована Давидовића.

Библиотека је од приватног антиквара купила 32 разгледнице Чачка које није имала у својим фондовима, а потичу из периода пре Првог светског рата и из 70-тих и 80-тих година прошлог века. Осим разгледница Чачка откупљене су фотографије Овчар Бање, Гуче и бање Горња Тречча. Први пут Библиотека је организовала детаљно снимање најзначајнијих објеката у Чачку и селима чачанске општине. Снимљено је, урађено и обрађено око 500 фотографија, а већи број је сачуван у дигиталном облику. Фотографисани су: споменици, цркве, школе, спортски, привредни и други објекти, вртићи, домови културе, јавне зграде и др. На овај начин направљен је трајан фото-запис о насељима, зградама и објектима у општини и значајно увећана завичајна збирка фотографија. За Завичајно одељење од приватног антиквара купљене су и вредне књиге, штампане почетком 20 века: *Јован Хус, његов животи и друштвени рад*, аутора М. М. Филипова, која је штампана у Чачку 1900, *Поуке о сузбијању и лечењу шарлаха* од др Кужеља (Чачак, 2002), *Пастирска посланица* епископа Жичког Саве Дечанца (Чачак, 1909) и *Песме* које је певао Стеван П. Хоповски, штампане у Чачку 1921.

Интернет и сајт

Градска библиотека „изашла је на интернет“ почетком 2000. године, као чланица *Библиотека у окружењу*, www.biblioteke.org.yu, а од 2001. године има самосталну интернет адресу www.sacak-dis.org.yu. Од децембра 2000. године Библиотека својим корисницима даје и бесплатне интернет услуге у Интернет клубу. Септембра 2006. године Библиотека је редизајнирала свој сајт који у децембру добија коначну верзију са страницама на енглеском и

немачком језику. Сајт је настао у „домаћој радионици“, захваљујући пре свега личном ангажовању библиотекара Богдана Трифуновића који је дизајнирао и програмирао сајт, као и других запослених који су писали текстове. Сајт доноси информације о организацији, раду и услугама које пружа библиотека, електронске копије издања библиотеке, као и дневне информације из рада установе. Прегледност и информатичност сајта привукао је знатну пажњу интернет корисника у земљи и широм планете. У септембру дневна посета веб адреси Библиотеке била је у просеку 90 посета лица, у октобру 79, новембру 94, а децембру 144. Сем тога, остварени саобраћај на сајту повећао се од 454.954 КБ у септембру на 829.726 КБ у децембру, што је повећање за 82 одсто.

Говорећи језиком бројки, сајту Библиотеке у септембру 2006. године укупно је приступило 2.677 посетилаца, односно 45.871 посета машина за претраживање. У октобру је било 2.456 посетилаца (33.674 посете машина), у новембру 2.840 посетилаца (41.431 машина), а у децембру 4.494 посетилаца, тј, 66.275 посета машина за претраживање. За четири месеца нови сајт Библиотеке посетило је 12.476 корисника (око 100 дневно), а највећу посету бележе странице са дигитализованом завичајном грађом и електронска издања Библиотеке.

Библиотека је у 2006. години увођењем кабловског интернета корисницима омогућила бржи приступ глобалној мрежи. У Интернет клубу услужено је 5.640 корисника. Истовремено и десетак радних станица запослених имају директан приступ интернету.

Дигитализација

Дигитализацију завичајне грађе Библиотека је започела средином 2006. године. До тада су се на сајту Библиотеке (www.sacak-dis.org.yu) могли наћи електронски записи три броја *Гласа библиотеке*, *Библиографије часописа „Градац“*, *Дисово пролеће* број 37 и још нека издања.

Најпре су дигитализоване и путем веб сајта свима постале доступне старе фотографије и разгледнице Чачка, Горњег Милановца, Гуче, Јавора и околине које Библиотека поседује у легату Јована Давидовића.

„Електронски живот“ започело је 112 фото-докумената, којима је касније придодато још 30 разгледница Чачка, Овчар Бање, Горње Трепче и Гуче, купљених од приватног антиквара и двадесетак фотографија које су библиотеци позајмили или поклонили суграђани Радован М. Мариновић и Драгољуб Вујовић.

Следећи корак био је дигитализовање позајмљених примерака листа *Радио вести* и *Radio vijesti* из заоставштине покојног Дојчила Митровића. Ови ретки примери листова потичу из 1944. и 1945. године и излазили су у

Суботици. Дигитализовано је латинично и ћирилично издање новина (обим 132 стране, формат 21 × 29 cm), чији је уредник био Митровић.

Матична служба

Решењем Владе Републике Србије, Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“ је 1994. године одређена да обавља матичне функције на територији Моравичког округа. То подразумева упис свих библиотека у регистар Народне библиотеке Србије, стручни надзор и помоћ радницима у библиотекама, унапређење и развој библиотечке делатности, популарисање књиге и читања, ширење културе и неговање писане речи.

Градска библиотека матична је за четири општине: чачанску, ивањичку, лучанску и горњомилановачку. У Моравичком округу регистроване су три општинске библиотеке (општинска библиотека у Гучи функционише у саставу Центра за културу, спорт и туризам), 44 школске (34 основношколске и 10 средњошколских), 3 специјалне библиотеке (библиотека Народног музеја, Међуопштинског историјског архива и фабрике „ЦЕР“) и једна библиотека општег типа у установи (Дом ученика). Матична служба врши надзор над 51 регистрованом библиотеком, али помоћ пружа и библиотеци у Гучи, библиотеци у Лучанима која је општинског типа (мада је њен оснивач Хемијска индустрија „Милан Благојевић“), као и другим установама.

Два радника Матичне службе обавила су у 2006. години 90 посета библиотекама у Округу и уписали у регистар три нове библиотеке: Дом ученика и Прехрамбено-угоститељска школа у Чачку и ОШ „Кирило Савић“ у Ивањици. Надзор је извршен у општинској библиотеци Горњи Милановац, као и увид у рад општинске библиотеке у Гучи, Ивањици и огранку на Руднику. Матична служба је прегледала рад 22 школске библиотеке, посетила 40 школских библиотека ради обуке библиотекара и учинила 14 посета школама чије су библиотеке тек регистроване. Због кадровских и других промена у школским библиотекама, матична служба обишла је 10 школа и упознала се са новим радницима. Помоћ и сручна обука школских библиотекара пружа се и у просторијама матичне библиотеке. Са територије Округа четири радника је положило стручни испит (три библиотекара и један књижничар).

Матична служба учествовала је у организовању шест посета дечјих песника основним школама у чачанској општини и граду. Поводом обележавања 100 година школе у Рошцима, Библиотека је бесплатно уписала око 60 ученика из села чачанске, пожешке и горњомилановачке општине, који похађају ову осмогодишњу школу на Каблару, и довела у посету ђацима песника Добрицу Ерића. Залагањем Матичне службе око 200 ученика из основних и средњих школа Моравичког округа учествовало је на традиционалном литерарном конкурс у 43. „Дисовог пролећа“. Аутори најбољих ра-

дова награђени су књигама и учествовали су на промоцији у Заблаћу. Награђени су: Јевђеније Јулијан Димитријевић, Сања Илић, Милица Матовић, Слађана Урошевић, Аурора Пивљаковић, Александар Комадинић, Драгана Пандуровић, Наташа Белић и Катарина Баралић. Радови награђених основаца, под називом Литерарна дружина Градске библиотеке, добили су прву награду на 18. Фестивалу хумора у Лазаревцу. Прву награду за хумористичку поезију фестивала освојио је Јевђеније Јулијан Димитријевић (ОШ „Ратко Митровић“), а награду *Песник њеснику* Слађана Урошевић (ОШ „22. децембар“ у Доњој Трепчи). Песма „Мисли“ Сање Илић (ОШ „Филип Филиповић“) добила је у Краљеву на фестивалу *Деца њесници – њесници деци* прву награду. Награђени радови на „Дисовом пролећу“ објављени су у више листова (*Чачански глас*, *Вечерње новосићи* и др.), као и у децембру листу *Кишобранчић* који излази у Ванкуверу у Канади.

На предлог Матичне службе чачанске Библиотеке, ОШ „Милинко Кушић“ у Ивањици проглашена је за најбољу школску библиотеку у Србији на Другом форуму библиотекара, одржаном на 51. Сајму књига у Београду. Школа је награђена компјутером. Библиотекарско друштво Србије, на предлог Матичне службе Градске библиотеке, наградило је сребрном повељом Весну Топаловић, библиотекара средње Техничке школе у Чачку, за допринос развоју библиотекарства у школској средини.

У 2006. години радници Народне библиотеке Србије Владимир Шекуларац, мр Драгана Милуновић, Дејан Вукићевић и Бојана Вукотић обавили су редовни надзор у Градској библиотеци и дали позитивно мишљење о остваривању основних библиотечких и матичних функција у Библиотеци, обради и чувању завичајне грађе и фонду периодике.

Одељење периодике

Фонд периодике Градске библиотеке чини 325 наслова часописа и 17 наслова новина, од чега је данас активно 103 наслова часописа и 10 наслова новина. Од активних наслова чува се 93 часописа, а од новина *Полиџика*, *Сјорш*, *НИН*, *Књижевне новине* и *Књижевни листи* (до 2003. Библиотека је коричила и чувала лист *Борба*). У фонду је 308 укоричених годишта новина, фонд часописа чини 3.252 годишта, односно 17.266 бројева часописа распоређених у 12.449 томова.

Фонд периодике у 2006. години попуњаван је куповином 48 наслова часописа и 10 наслова новина, поклоном је добијено 33 наслова часописа, а 19 је мењано за часопис *Глас библиотеке*. Постојећем фонду периодике у 2006. придодато је 378 свезака. Током године инвентарисано је 150 годишта часописа, а у електронску базу унето је 1168 записа. Укупан број записа у бази Одељења периодике је 17.369. Настављена је аналитичка обрада 21 ча-

сописа и започета каталошка обрада још девет наслова (*Београдски књижевни часопис*, *Годишњак града Београда*, *Домџи*, *Драма*, *Источник*, *Национални интерес*, *Нова српска политичка мисао* и три издања часописа *Педагошка стварност*). На коришћење је издато 272 часописа и услужено 106 корисника.

Библиотека је у 2006. години збирку периодике обогатила са 14 нових наслова часописа.

Сарадња и допринос српској култури

Дугогодишња плодна сарадња Гете института у Београду и чачанске Библиотеке у 2006. години добила је нове садржаје. Немачка влада омогућила је библиотекару Наташи Поповић, професору немачког језика, да проведе више од 20 дана на стручном усавршавању у Дрездену. За узврат, чачанска библиотека примила је на праксу два немачка студента. На усавршавању српског језика и упознавању са културом и обичајима српског народа, били су у Чачку више од месец дана Верена Хемерле, докторант словенске филологије на Универзитету у Хајдербергу, као и Михаел Бауер из Вирстбурга, студенте прве године српског и словеначког језика хајдербершког универзитета.

Сарадња са Француским културним центром у Београду настављена је кроз рад Клуба пријатеља француске културе, отвореног 2002. године при Градској библиотеци, а води га Елизабет Јовановић-Миљаковић. У Клубу су, између осталог, организоване две групе полазника бесплатног курса француског језика, као и индивидуалан рад са студентима и грађанима на проширењу знања из француске културе. Француски културни центар знатно је обогатио библиотеку Клуба књигама и часописима на француском језику, као и другим аудио и DVD средствима за успешније учење.

Градска библиотека наставила је прикупљање и слање књига чачанских издавача Конгресној библиотеци у Вашингтону. У фонду највеће библиотеке на свету нашло се још око 80 публикација (издања Библиотеке, Архива, Дома културе, Народног музеја, Туристичке организације и др.). Сарадња две библиотеке почела је средином 2005. и у Конгресној библиотеци већ се налази близу 300 књига, часописа и DVD наслова штампаних у Чачку, што представља значајан допринос присуству српске културе на америчком тлу.

Министарство културе Републике Србије финансирао је у 2006. штампање *Српског четворојеванђеља*, драгоцене рукописне књиге с краја 13. века. Јеванђеље је штампано према дигиталној копији коју је добила Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“ из библиотеке *Честер Биши* у Даблину средином 2005. Ова вредна средњовековна књига налазила се у

Народној библиотеци у Београду до 1914. године када јој се, приликом повлачења војске и државне архиве, губи траг у Нишу. Јеванђеље је откривено седамдесетих година прошлог века у приватној библиотеци сер Честер Битија, а враћено је српској кутури у електронском облику захваљујући иницијативи чачанске Библиотеке и посредовању Амбасаде Србије у Лондону (опширније писано у броју 12 *Гласа библиотеке*). Објављена копија *Српског четворојеванђеља* (издавач *Zmax*, Београд, тираж 500, у кожном и платненом повезу) омогућиће научним радницима и истраживачима да проуче једну од најстаријих ћириличних српских књига која припада рашкој преписивачкој школи.

Текст *Никољско јеванђеље: од оригинала до дигиталне копије у боји*, аутора Данице Оташевић, објављен у *Гласу библиотеке* број 12, послужио је за специјалну радио емисију која је емитована у рубрици *Госи из прошлости* на Првом програму Радио Београда 7. децембра 2006. Текст је уредио и читао драмски уметник Иван Јагодић.

Гост Библиотеке била је и јапанска књижевница Кајоко Јамасаки, професор јапанологије на Београдском универзитету. Професор Кајоко Јамасаки учествовала је са невладином организацијом „Здраво да сте“ у програму 43. „Дисовог пролећа“ и превела Дисову песму *Можда сјава* на јапански.

Кадрови

У Библиотеци је у 2006. години било запослено 27 радника и то 13 библиотекара (ВСС), 1 виши књижничар (ВСП), 8 књижничара (ССС), књиговезац, референт за кадровска питања и секретарске половине (ССС) и 4 помоћна радника.

Са пуним радним временом ради 25 запослених, један књижничар ради 1/2, а помоћни радник у Мрчајевцима 1/8 радног времена. Прошле године два радника положила су стручни испит у Народној библиотеци Србије и добили звање библиотекара (Мирко Дрманац и Душица Косић). Библиотека има 22 стручна радника, што према стандардима (један стручни радник на 4.000 становника) представља само 70 одсто потреба Градске библиотеке за обављање основне библиотечке делатности. Три библиотекара имају највише звање – библиотекара саветник (Марија Орбовић, Милица Баковић и мр Маријана Матовић), а један књижничар звање самостални књижничар (Снежана Планић). У 2006. години стручна звања су добили Маријана Матовић и Снежана Планић. Међу запосленима један радник је магистар, док су два радника уписала постдипломске студије на Филозофском и Факултету политичких наука у Београду.

Настојећи да прати савремене токове развоја српског и светског библиотекарства, Библиотека велику пажњу поклања стручном усавшавању

запослених. Два радника (Богдан Трифуновић и Мирко Дрманац) похађала су двомесечну обуку за припрему за штампу и дизајн текста, а више њих учествовало је на научним скуповима, стручним семинарима и радионицама. На научном скупу о стваралаштву Данице Марковић, одржаном у Чачку у организацији Градске библиотеке и Института за књижевност и уметност, саопштења су имале Марија Орбовић и Милица Баковић, библиотекари саветници, чији ће радови бити објављени у Зборнику са овог скупа. Марија Орбовић учествовала је са запаженим радом на скупу библиографа у Инђији, док су саопштење о почецима дигитализације у чачанској Библиотеци на скупу у Београду имали Богдан Трифуновић и Даница Оташевић. У раду стручних радионица у Љигу учествовали су Даница Оташевић и Богдан Трифуновић, у Врујцима Дубравка Илић, а у Гете институту у Београду Дубравка Илић и Бошко Обрадовић. На међународном скупу о „Лидерству у библиотекама“, одржаном у Београду, учествовали су Даница Оташевић и Бошко Обрадовић. Библиотека је била организатор Другог форума библиотекара и издавача одржаног на 51. Сајму књига у Београду коме је председавала Даница Оташевић, директор чачанске Библиотеке.

Запослени у Библиотеци, осим основне делатности, баве се интензивно публицистиком и научно-истраживачким радом, па су објавили бројне радове у листовима и часописима. Марија Орбовић објавила је радове у *Гласу библиотеке* и *Књижевном листу*. Милица Баковић објављивала је текстове у часописима *Дисово пролеће*, *Књижевни магазин* и *Чачански глас*, а приредила је и прилоге за библиографију за књигу *Никола Тесла у књижевној историји Чачка* објављену у сарадњи са Јеленом Ковачевић поводом 150 година рођења великог научника. Радови мр Маријане Матовић објављени су у *Гласу библиотеке*, *Дисовом пролећу* и *Зборнику радова Народног музеја*. Библиотекар Богдан Трифуновић објавио је прилоге у *Гласу библиотеке*, *Панчевачком читалишћу*, *Корацима*, *Зборнику радова Народног музеја*, и *Новинама читалишћа београдског*. Оливера Недељковић писала је стручне радове за *Дисово пролеће*, *Глас библиотеке* и *Панчевачко читалиште*, док је песме штампала у часописима *Кораци*, *Поља*, *Мосћови*, *Књижевни магазин*. Недељковићевој је у прошлој години издавачка кућа „Филип Вишњић“ објавила књигу поезије *Сувласници белине*. Даница Оташевић писала је за часописе *Дисово пролеће*, *Глас библиотеке*, *Новине читалишћа београдског*, у локалном листу *Чачански глас*, као и прилог о породици Стојковић, објављен у *Библиографији Андрије Б. К. Стојковића*, аутора Добрила Аранитовића. Библиотекар Биљана Мијаиловић аутор је изложбе и каталога *Пућ међу њушевима*, а писала је и у часопису *Глас библиотеке*. Наташа Поповић објавила је превод са немачког у *Гласу библиотеке*, Дубравка Илић писала је у часопису *Дисово пролеће*, док је Мирко Дрманац радове штампао у специјализованом часопису *Ценџурион*. Бошко Обрадовић је радове објавио у *Гласу библиотеке*, *Дисовом пролећу* и *Новинама читалишћа београдског*.

Опрема

У 2006. години Библиотека се знатно технички опремила и побољшала техничке услове за рад. Два рачунара у Интернет клубу и све рачунарске станице у установи прикључене су на кабловски интернет. Купљена су три рачунара (Пентијум 4), лап-топ, видео бим са платном, два ласерска штампача, један скенер А3 формат, телефонска централа са четири телефона и новим бројем, један телефакс, фрижидер и три усисивача. Набављена је дрвена стилска гарнитура (двосед са три полуфотеље), два радна стола са покретним касетама и два канцеларијска ормара. За смештај књига набављено је 70 дужних метара полица и два полуотворена ормара. За обезбеђење рачунарске опреме купљена су два уређаја за напајање и екстерни хард диск за архивирање библиотечког материјала.

За опрему и намештај уложено је 500.000 динара из буџета Скупштине општине, док је лап-топ са видео бимом набављен од средстава намењених за рад Матичне службе.

Закључак

Библиотека је и даље највише коришћен јавни сервис локалне заједнице. То значи да Библиотека више не нуди само књигу и часопис у папирном облику, већ и приступ online светској баштини и знању. Револуција у промени потреба становништва догодила се и у библиотеци: компјутер и интернет омогућавају приступ свету информација од куће, са радног места и у покрету. Како је информационо доба постало реалност и како живимо у развијеном дигиталном свету, Градска библиотека у Чачку настоји да одржи корак са савременим захтевима библиотекарства и потребама грађана и да буде чврст мост између прошлости и будућности.